

ЭНЦИКЛОПЕДИЯ

Нам улуунун хаһыата 1935 сыл алтынньы 6 күнүгэр төрүттүмүтэ

2001 с.
Нам ыйын
17
күнэ
чэппиэр
№ 55 (8898)

Муус устар 18 ыам ыйын 18 күнүгэр баһаары утары улуус-таабы месэчник ытыллар. Ити дьаһал уот барытын кыайан аччаппата.

Ааспыт нэдиэлэҕэ, ыам ыйын 7-13 күнүгэр, Нам с. М. Аммосов аатынан уулусса 54 №-дээх 12 квартиралаах уопсайыгар, I Хомуस्ताахха икки уһаайбаҕа, онтон биригэр электрическэй провод хатыллыгыттан, Аппааньга эргэ дьиз, Хамаҕаттаҕа «Түмсүү» бааһынай хаһаайыстыба сибиинньэни кыстаппыт хотону умайбыттар. Баһаардар эрдэ биллэнэр умуруоруллубуттар, ол түмүгэр улахан хоромньу тахсыбатах.

Сааскытын сиик суоһунан кураан буолла. Уһаҕа этиллибит болдьоххо улуус сиригэр-уотугар элбэх баһаардар күөдьүйэ сырыттылар. Онно хотуһаны уоттаһын, булчуттар кутааларын умуруорбакка хааларыттар сүрүн биричиинэлэринэн буолбуттар. I Хомуस्ताах трассатын таһыгар кизг сир умайда. Онно кур оттор былдьаньылар. Көңкөмөҕө, Дьэлигдэҕэ аттаха дьон хотуһалары уоттуулар. Итинник өттөөһүннэри Аппааны, Партизан алаастарыгар ытталлар. Партизан үрдүгэр, Туора Күөл ферматын таһыгар ытыллыбыт уоттаһыннары нэһилик дьаһалтатын баһылыга Ф.Д. Гуляев хотурууллабыт. Баһаардар бары умуруоруллубуттар. Ол эрээри күүстээх тыалтан иккистээн күөдьүйэр кутталара улахан.

Лесхоз, ИДьУО, Айылҕа харыстабылын комитетын үлэһиттэрэ рейдэ онорбуттар. Онно Үөдэй алаастарыгар уонна Кэңкөмэ диэки буруолар тахсыбыттарын көрөн баһаары умуруорарга анаан техниканы, дьону ыһпыттар. Баһаары утары охсуһууга уматык тийибэт. Улуус дьаһалтата 500 кг бензини, 1 тн. солъярканы биэрбит. Ити уматык элбэх үлэни ыттары хааччыйбат.

Биридиилээн дьон, бары тэрилтэлэр ойуурга уот барытыттан сэргэһэтэх уонна ону умуруорууга бэлэм буолуохтаахтар. Тэрилтэлэр салайааччылары техникаларын күннэри-түүннэри уматыһынан хааччыйан баһаары умуруорар үлэҕэ ыттарга бэлэм тутуохтаахтар.

Ыам ыйын 11 күнүгэр сааскы халаан уутун улуустары комиссията мунһахтаата. Онно тэрилтэлэр, уу ылар нэһиликтэрин баһылыктара, комиссия чилиннэрэ кытыннылар. Арбын, II Хомуस्ताах, Үөдэй баһылыктара кэлбүтүлэр (икки бастакылар суол суоһунан).

Алдан өрүс эрдэлээн эстэр. Кэскил, Бордой, Хаандьыга нэһиликнээх пууннарыгар харьылар үөскэтиилэр. Хаандьыга уу таһыма 12 м. кэриҥэ үрдээтэ. Харьыны буюмбалааһын көдүүһэ суох буолла. Бүгүн Томподо муус устар. Арбынна уу билибэт. Лена өрүс Ленскэй аньыгар эстэр. Иркутскэй уобаласка харьы үөскээн халаан ууга нэһиликнээх пууннарга 9 м. үрдээбит. Дариэбинэлэр ууга барбыттар.

Нэһиликтэрибүт үгүстэрэ ууттан дьону, сүөһүнү көһөрүүгө, кинилэри олохтоһунна улахан бэлэм суох олохторун. Комиссия Арбын олохтоохторун ыам ыйын 11 күнүгүтүн көһөрүүгө уураахтаабыта, күн бүгүнүгэр диэри (ыам ыйын

14к.) сағалана илик. Ити нэһиликкэ кыра электростанция бу күнүгэр вертолетунан тизриллээ. Нэһиликнээ көһөр сыйлыктарыгар электрическэй уоту холбоһуну түргэнник ытыаахха. Ити нэһиликтэри кытта телефонунан сибээһи хотуруулуоһо. Сылгыны, сүөһүнү оһуобай учуокка ылан, бири да хаалларбакка көһөрүөххэ. Улуус баһылыгы бастакы солбуйааччы В.А. Попов, ТХУ нач. А.А. Бочкарев сүөһүнү, сылгыны көһөрүүнү хотуруулаҕа ытталлар сорулахтаһа.

Улуус дьэлигэр, объектарыгар итинни биэрии сезона ыам ыйын 22 күнүгэр түмүктэнэр. Итинтэн кэлин кэмгэ Нам с. тудиспансерга уонна киин балыһаҕа итин бириллээ. Улуус кииннээҕи олохсуйбут уулары оботторуу ыам ыйын 6-8 күнүгүгэр бүттэ. Өрүс эстибитин кэннэ уу таһытаһына иккистээн оботторууга МУ НУ ЖКХ бэлэм.

Хаар ууллан, Нам с. кирэ-хаҕа таһыста. Ону ыраастаһынна дьон, техника үлэһиттэр. Сайынны водопровод өрөмүөнүгэр биригээдэ тэрилиннэ. Быйыл сайын кураан буолар чинчилээһүн сайынны водопровод үлэтин хайа да сыллааҕар эрдэ сағалыыр сорок турар.

МУ НУ ЖКХ быйыл саастуу маһын бэлэмнээбит дэлээнэтигэр мутугу хомуйда. Аны күһүн уматан лесхозка туттарыахтаах.

Сайынны кэмгэ өрөмүөнүгэ биригээдэлэр тэрилиннилэр.

Үрүн Күөлгэ тутулуубут быһыты капиталнай тутуу улуустары отдела (сэб. Д.Г. Корякин), «Дьулур» дьэни тутар фонда (дир. В.Е. Потапов) көрдүлэр уонна ирдэбилгэ эппиэттир быһыт оһоһулуубутун бэлиэтээтилэр.

Бултаһын кэмгэр ИДьУО, айылҕа харыстабылын комитетын, лесхоз үлэһиттэрэ патруллаһыны тэрийдилэр. Ити кэмгэ 13 быраабыланы кэһи арылынна (булт болдьоһун иннинэ сааланы, докумуона суох бултаһын). Өрүс арылырыгар саһыт элбэх. Кинилэр ууга былдьаппаттарын хотуруулуур үлэ ытыллыахтаах. Кус булду болдьоһо бүттэһинэ уочараттаах рейдэ оһоһулуоһо.

Сорох нэһиликтэргэ урукку ядохимикаттар харалыбакка сыталлар. Ону контейнердарга уган, улуус киинигэр харабаллаах ыскылаакка харайар сорок турар.

Дьиз көргөн экономикатын сайыннарыга түргэнник ситэр салааларга үлэ сағаланы. Дьиз көтөрүн нэһиликнээхэ тизрдии үлэтэ ытыллар. Ол курдук Нам с. 800-тэн таһа куурусса, 1000-тан таһа хаас оҕото, 140 сибииннээ оҕото түгэтилиннэ. Билигин бэйэбит базовой хаһаайыстыбаларбытыгар 100 сибииннээ оҕото баар. Наадалаах дьон Нам с. дьаһалтатын аатыгар сайаапкаларгытын түһэриэххитин сөп. Куурусса сыаната 62 солк., 10 хонуктаах хаас оҕото 32 солк.

Даадар учаастагы культуратын киинин оһорууга биригээдэ тэрилиннэ.

Ырааһырдыһына биллэриллэбит месэчник түмүктэнэн эрэр. Сорох тэрилтэлэр, биридиилээн ылар территорияларын, дьэлиэрин таһын ситэ ыраастана иликтэр.

Хаар ууллан, сир кууран билигин хомунуу, ыраастаһын үлэһитин салгы ыттарга табыстаах.

Улуус Мунһабын депутаттары V сессиялара ыам ыйын 22 күнүгэр ытыллар. Онно 10-тан таһа боппурус дьүүлэһиллээхтээх. Олор истэригэр улуус дьаһалтатын аппаратын, нэһиликтэр дьаһалталарын баһылыктарын биригэтии, дьовус предпринимательство программатын ылыныы, сир нолуогун, арендатын ставкаларын кээмэйдэрин быһаарыы курдук ода боппуруостар көрүллүөхтэрэ.

Конституцияны уларытыыга улуус Мунһабын депутаттара бэйэлэрин санааларын этиэхтэрэ.

Улуус баһылыгы бастакы солбуйааччы В.А. Попов председателлээх комиссия Улуу Кыайыы 56 с. бырааһынныгыттан, ыам ыйын 9 к. дьаһалларын тэрээһиннээхтик ыттыт. Бу улахан мероприятеҕа ыччаттар көҕө суох кытыннылар.

Билигин сааскы ыһыһыга сиик саптарытын үлэтэ сағалана. Уот баһаара элбэх. Туһааннаах тэрилтэлэр нэһиликтэргэ нэһиликнээ ортотугар уоттан сэргэһэтэх буолууга өйдөтөр үлэни күүһүрдүөхтээхтэр.

Бөтүнгэ мельница ыам ыйын 20 күнүгэр оһоһулан бүтүөхтээх. Улууска үүтү сөҕүтүөккө аһаһын үлэтэ сағалана. II Хомуस्ताахха, Таастаахха үлэ мөлтөх, Нам с. ситэтэ суох.

Улууска 6990 кв. м. изиннээх парника расада олордунна. 704 гектарга сиик саптарытын. Ол иһингэр Президент сизмэ хаһаайыстыбалара 610 гектар. Сааскы хорутуу 67, ыһыы иннинээҕи сир таһаастаһын 25 гектарга ытылынна. 20 гектарга Хамаҕаттаҕан «Үрүһ» бааһынай хаһаайыстыбата (баһ. Г.Г. Дорофеев), «Соттуус» б/х (баһ. И.И. Герасимов) көмүс туораагы түһэрэн баран салгы ыһыһы тохтоттулар.

Ааспыт нэдиэлэҕэ баһыналарга 60 гектарга органической, 20 гектарга минеральной уобурдуулар кыллэрилиннилэр.

Улууска 17619 сүөһү баар. Онтон ыһага 5569, бизгэ 3857. 22824 дьиз көтөрө иттилэр.

Үүнэринэн 1428 тонна үүт ыанна. Онтон 760 тоннага атыһа барда. Сөҕүтүөккэ 87 тонна туттарылынна. 3109 ыһах төрөөтө. Онтон 224 ыһах искусственайдык сизмэлэннэ. 432 убаһа төрөөтө.

Туһааннаах кэмгэ 67 тонна эт оһоһулунна. Онтон 52 тоннага атыһыланна, 32 тоннага сөҕүтүөккэ туттарылынна. 306 тьһ. устуука сымьыттан 190 тьһ. устуука атыһыланна, 5000 устуука сөҕүтүөккэ барда.

«Туймаада» ФАПК-тан 226 сибииннээ оҕото, улуус иһиттэн 420 сибииннээ оҕото нэһиликнээх тизрдилиннэ. 3530 куурусса, 2500 хаас оҕото атыһыланна.

Бэлиэтэннэ
В. СЫРОМЯТНИКОВ

АҔЫАХ ТЫЛ МИНЬИГЭС

Соторутааһыга улууска «Ньургуһун» коллектив 40 сылын көрсө хороовой коллективтары көрүү фестивала буолан ааста. Онно оскуола кириэтин иннинээҕи саастаах оҕолор, музыкальной оскуолалар, улахан дьон хордара кыттыны ытылар. Бу күнүгэр Елена Александровна Кутукова салайар «Дьүөгэлэр» вокальной ансамбля республиканскай патриотическай ырыа иккис конкурсулар Президент илии баттаһынаах «Төрөөбүт дойдутуһунан ырыа» номинацияга лауреат аатын ытылар. Оттон кыра уолаттарын хора 1997 с. «Артекка» Аан дойдутаағы оҕолор хордарын көрүүтүгэр дипломант буолбута, ааспыт сайын «Саха Азия оҕолорун» оонньууларыгар ситиһилээхтик кыттыбыта.

ПРЕЗИДЕНТ ЫАЛДЬЫТТААТА

Ыам ыйын 12 күнүгэр Саха сирин конгресса республиканскай тэрилтэ Нам улууһунаағы салаатын тэрээһининэн ытыллыбыт, М.К. Аммосов төрөөбүт Балаһаннаах арытыгар тутулуубут дьизэ «Саха сирин уруккута, билингитэ уонна инникитэ» дьиз төгүрүк остуолга СР Президентэ М.Е. Николаев кытынна.

Михаил Ефимович оскуоланы бүтэрээччилэр 60 бырыһыаннара үөрэхкэ кириилэрин хааччыйыы, улууска сылга 5000 тн. уотурбаны бэлэмниир заводу тутууну, ол ороскуотугар правительство көмөлөһүөхтээгин, Туймаада хототугар Нам улууһа 100 коттеһи тутуутугар ороскуотун 70 %-һын, улуус киинигэр 20 мөл. солк. суумалаах спортивнай комплексы тутууга ороскуот агарын уйунарын, ода тустарынан санааларын атааста.

Бэйэ информ.

Доғордоһуу талаһата —
Нам—Уус—Алдан — Мэңэ—Хаңалас

САҔА ҮЙЭБЭ — САҔА САНААНАН

Итинник девиннэн Мэңэ-Хаңалас, Уус-Алдан уонна Нам улуустарын икки ардыларыгар социальнай-экономическай сайдыы хайысхаларыгар 2001 с. куоталаһы сағалана. Куоталаһыга үлэ дьонно, үлэ коллективтара кытталлар. Куоталаһы көрүнгэрэ маньыктар:

— Тьһа хаһаайыстыбатын бордуускуйатын атыһаһынна ааспыт сыллаағы көрдөрүүнү улаатыннары бырыһыана улаханнан көрүнгэрэ: үүт, эт, туорахтаах культура, хортооппуй, оһуруот аһа;

— Норуот туттар табаарын оһорууну соруудаһын толоруу бырыһыана улаханнан;

— Төлөбүрдээх өгөнү оһоруу бири киһиэхэ тиксэр өлүүтэ улаханнан (тьһ. солк.);

— Олохтоох бюджет дохуоттаах чаһын толоруу бырыһыана улаханнан;

— Улуус оскуолаларын сыллаағы выпускниктара үрдүк үөрэхкэ кириилэрин бырыһыана улаханнан;

— Нэһиликнээ харчынан дохуотун бири киһиэхэ тиксир ааспыт сыллаағы улаханнан бырыһыана улаханнан;

— Улууска олоһор дьэни туттан киллэри, изэ бири киһиэхэ тиксиритин улаханнан;

— Саҕа үлэ миэстэтин таһаары соруудаһын толоруу бырыһыана улаханнан, бу көрүнгэ тьһа

хаһаайыстыбата, норуот туттар табаардарын, төлөбүрдээх өгөлөрү оһоруу барыга кириэр;

— Доруобуйа харыстабылыгар улууска бири саһыгар диэри саастаах оҕо өлүүтүн ааспыт сыллааҕар аччатыы бырыһыана улаханнан;

— Сокуоннай саастарын ситэ илик оҕолор ортолоругар буруйу оһорууну аччатыы бырыһыана;

— Буруйу оһорууну арыһы бырыһыана үрдүгүнэн, бу көрдөрүүтэ инники икки хайысха холбуу түмүлэр;

— «Мин Саха м сирэ XXI үйэ» үгүө дьыала үлэһиттэр ыһыһылыбыттылаан туолуутун бырыһыана улаханнан (ситэриилээх дирекция отчуотунан);

— Спортивнай күрэхтэһилэр. Маньаха Мэңэ-Хаңалас ат сүүрдүүтүн, мас тардыһытын, Уус-Алдан хапсаҕайы, волейболу, Нам футболу, саахыматы 2002 с. кулун тутар ыйыгар диэри ыһыахтаахтар;

— Култура.

Конкурс үс уопсай миэстэлээх. Уопсай түмүк улуустар ирдэвиллэр көрүн аайы миэстэлэрин сууматынан таһар. Туох да диэтэргит иһин, үлэһит дьоммутугар бэрт бөҕө. Ылһын да үлэҕэ оройунан урса түһүөххүн наада. Онон, бары быһытын ньыһпарынан үлэһэтэһитинэ сатанар, олохлут ирдэбилэ буоллаҕа.

Кирилл ЧЕРЕПАНОВ

Халаан—2001

БЭЛЭМ ИРДЭБИЛГЭ ЭПЧИЭТТЭЭБЭТ

Ыам ыйын 11 күнүгэр сааскы халаан ууттан быһыһыр улуустары комиссия уочараттаах мунһаҕа ытылынна. Онно халаан ууга ылар нэһиликтэрин баһылыктара ИДьУО, айылҕа харыстабылын комитетын, лесхоз, СЭН, «Сахателеком» ГП филиалын, РЭС эппиэттээх үлэһиттэрэ уонна комиссия чилиннэрэ кытыннылар.

Мунһаҕа комиссия председателин солбуйааччы, ыксаллаах быһыыга-майыга отдел сэбиэдиссэин э.т. Г.Г. Колмогоров салайда.

Сааскы халаан ууга чугаһаабытынан, онно бэлэмнэни боппуруостара көрүлүнүлэр. Ол курдук халаан ууга ылар нэһиликтэригэр кини сүөһүнү көһөрүүгэ ГСМ-ы түһэтии; көһөн кэлээччилэри түһэрэр нэһиликнээх пууннар бэлэмнэр; уу кэлиитигэр туһааннаах нэһиликтэргэ дьуһурустубаны суукканан олохтоһун;

Арбын нэһилиэгин көһөрүү.

Г.Г. Колмогоров мунһаҕа кыттылаахтарын өрүстэр эстиилэрин сводкаларын кытта билиһиннэрдэ. Ордук Алдан өрүс элбэх сыллаах орто көрдөрүүтүн уруттаан иһэрин, Мэңэ-Алдан, Хаандьыга диэки харьылар үөскэбиттэрин эттэ. Нам улуунун сорох нэһиликтэригэр олохтоох дьаһалтала өрүс эстиитигэр бэлэмнэни үлэтин бытаардыбыттары, Үөдэй, Партизан нэһиликтэригэр дьон уонна сүөһү көһүөхтээх сайылыктарыгар электрическэй уоттара холбоно илигин, итиннэ уонна атын да пууннарга сибээс схемата ситэ быһаарыллыбатаһын, көһөн кэлээччилэргэ наадалаах усулуобуйа оһоһулууга тардылыбытын, техника уматыга нэһиликтэргэ үллэһиллэрин эттэ. Комиссия сааскы халаан уутун тэрээһиннээхтик көрсөргө туһаайылыбыт уураах ылына. Онно Үөдэй, Партизан, Хатын Арыы, II Хомуस्ताах, Нам с. дьаһалтала нэһиликнээ көһүүтүн бэлэмни күүһүрдэллэригэр, СЭН, баһаарынай сулууспа, энергонадзор уу ылар нэһиликтэрин бэлэмнэрин ыам ыйын 18 күнүгэр дьыла бэрэбиэркэлииллэригэр соруудаһанна. Ити курдук ИДьУО (нач. П.А. Зырянов) бэрээдэги хотуруулааһыны, РЭС (нач. Р.Н. Необутов) электроэнергияны кэмгэр холбоһуну, «Сахателеком» ГП филиала (нач. Г.Г. Фролов) телефонунан сибээһи олохтоһуну, ыксаллаах быһыыга-майыга отдел (сэб. э.т. Г.Г. Колмогоров) техниканы уматыһынан хааччыйыны ыһылыбыт болдьоххо былааннаахтык толороллоро эбээһинэстэннэ. Арбын нэһилиэгин олохтоохторун ыам ыйын 11 күнүгүтүн уу ылбат сиригэр көһөрүү биригэтилиннэ

В. ВАСИЛЬЕВ

Ш л с т л а

САХА ТЫЛА ТОҕО СЫЫҤЫРАРЫЙ...

(Салгыта. Иннин 54 №-гэ көр)

Өрүс курдарыгыта — протока; олус элбэх, баһаам, сүрдээх элбэх — саба быраҕан «буолунай»; ордук, аһары, наһаа, олус улахан — саамай улахан; бары маньыһыттар бары — бостуук; дьүөгө — подруга; эр киһи — дядя; дыахтар — тетя; үөлээннээҕим — табаарыс; күн орто, ортотун иннинэ, кэнинэ — эбиэт сағана (эбизкэ), эбиэт иннинэ, кэнинэ; чөлүгөр түһэри, быстах өрө тарды, сэлбийи — ремонт эбэтэр текущий ремонт; онгун буллалары, онугтар ууруу — мизэстэтигэр ууруу; хамыас, хамыһах — купосук; табаһыт — оленевод; сылыгыһыт — коневод; ыаньыксыт — доярка, дояр; тэлгэһэ аана — ворота; ыал — семья; чугас ыал — сосед; эркээйи — маяк; оһоллоһун, сатыылаты — араанның ғыныгы; салыыр, ыағайа — биздэрэ; кутаа, оллоон, кулуһун уота — костер; этсиин — организм; кэскиллээх — отдалаах; өйөөһүн, өйөбүл — поддержка; сааскы, сайыһыт, күһүннү үлэлэр — сезоннай үлэлэр; туттааччы — строитель; тизийи — погрузка; сүөкээһин — разгрузка; тизрили — доставка; дьүүллэһин, ырытыы — обсуждайдан; көмүскээһин, туруулаһы — защита; биллээһин — объявление; көрдөһүү — заявление; ирдийэр, иэстэхэр, ыйыталаһар — требуйдуур; харайар, уураар — храни ғынар; ирдэбил, көрдөбүл, баға үрдээһинэ — спрос үрдээһинэ; тахсы, төлө көтүү — выход; харыстааһын, хааллары — сохрани ғыныгы; сөргөүлэтгэ, биһирэттэ — интэриһи тарта; кэмчирийэр, килбигийэр, кыбыстар — скромнайдыр, стесняйсы ғынар; холлоғос, дүлүн — долгунок; хардағас — шырок; сарсырада аһылык — завтрак; күнүскү аһылык — эбиэт; кыбытык аһылык — полдник; кизһээги аһылык — ужин; сүөһү ходуһаны, бурдугу тэпсиитэ, сизһинэ — порча; билигин — в данное время; саатар — хотя; сыйа — постепенно; түбэһиэх, алдаска — случай; чопчу — точно; мэлдьи — бесконечно; мэлдьи, үргүлдүү — постоянно; күннэри-түүннэри — круглосуточно; сылы быһа — круглогодично; сөп, сөпкө — нормально; кырдык, чакчы — конечно; ордук, ойуччу тутан, чорботон — особенно; эчки, булгу, булгуччу — конкретно; олох — совершенно; чакчы — явно; үүт-үкчү, таба — ровно; соруйан — нарочно; эбии — дополнительно; быһаччы — просто, прямо, конкретно; кэмигэр-кэрдийтигэр, сөптөөх кэмигэр — своевременно; кэмчилээн, быһан — ограниченно; мэлдьи, кэмигэр — регулярно; сөрү сөп — как раз; эмиз — эпнээт (опыт); тутта, сибилгин — сразу; чопчу, сөпкө, сөрү сөп, бэри бэркэ — орубуна, туочуна; тутта кэмигэр, лоп курдук кэмигэр, кэмигэр — вовремя; чөмүччү, барытын — полностью; ол эрээри — тем более; дыкку, ончу, булгу — абсолютно; оннооҕор — даже; эрэллээхтик — уверенно; тоҕо диэтэргит — потому что; ол эрээри, ханныгы да иһин, тутун да иһин — все таки; буоларын курдук — как обычно; сөп, чэ, сөп, буоллун — ладно; онтон, эмиз — дальше; мангаһыгынан, иккиһинэн — во первых, во вторых; ити икки ардыгар, хайа сах — уже; тутта — сразу; онто да суох — и так; ол эрээри, ол ғынан баран — только; бүтүннүү — поголовно, окончательно; ханнык бағарар — любой; ығырысы — обращение; иһитинэри — информация; үбүлэһин — финансирование; изс биэри — кредит биэри; хал буолуу, салгы — надаяйал буолуу; хасыһы, сураһы — допущуостааһын; сыйһан — отношение; мэкитилээһин — рекомендация; ытыктанар — бочуоттанар; эридистээн биэри — чуолкайдан биэри; сүннүнэн — вообще, в общем; в основном, уопсайынан; мунһах — собрание буолан эрэр; аппа унгор — залог; инникилээх, кэскиллээх — перспективэлээх; сыыс оттоһун — прополка; дьылээх тойон, хатын, атын иччитэ — хаһаайын, хаһайка; болвойон, карахһын быраған — замечайдан; сиэп — хармаан; хаптаһан — тес, доска; бүгүһиктээхтик — окончательно; суруйааччы — писатель; ситимнээ, сылыктаан — сибээстээн; кыһарыллан — вы-

нужденно; мэлдьи, көтүспэккэ, аахайан — постоянно; эмсэрэлээтэ — страдальдаата; халаан уута — мотуок (потоп) уута; сүрүн — основной; уу ото — водоросль; быһымайгы — баланыһа; хааччыһы — обеспечи ғыныгы; күргүмүнэн, хотуулаахтык — маасабайдык; көннөрү — боростуой; үгэс — традиция; ханаакка хаамааччылар — канатоходецтар; дьиз-уот — помещение, бэлиэти көрүү — замечайдааһын; харгыс, мөһэй — барьер; издээн — катастрофа; кэрэһилиир, мэкитилиир сурук — патент; бэлиэти — регистрациялыны; бэлэмнээһин, хомуйуу — заготовка; чөлүгөр түһэри — востанови ғыныгы; этэн биэри — подсказка; сибиннээ оҕото — боросунак, чооску (чушка); дуобат — шашка; сөүгү — махтаһы — дьибэргээһин (диво), муодарҕаһын (модно); өң, дьүһүн — кырааска; талан бырағы — выбраковкалааһын; булгу, эчки — эбэхээт; холбоһун — подключайдааһын; сэмэ — критика; уһаат (ушат) — бочка; бадараан, маар — болота; анаан, туһаайан — имено, именной; итээһин — недостага; тускул — позиция; олус киэн — объёма олус улахан; бэлиэ кем, бэлиэ күн-дьыл — бэлиэ дата; тус-туһунан — араас; ол онугар — за счет; оскуоланан — оскуола линиятынан; тосхол, барыл, ыйыккэрдий — направление; күн-дьыл — дата; туһуттан — сыалтан (цель); обургу оҕо — подросток; хааччыһы — обеспечи ғыныгы; бэйэҕэ тарды — пропаганда; ситим — сибээс; өйтөн аары — нойосуус аары; сылтах, төрүөт — биричинэ; тизргэн — уһаайба, оуруот; дьининэн — оказываеця; эбилик — добавка; тупсары — приправа; сүргэ — настроение; билигин, субу кэмгэ — пока; чаар — мель; кумах тумса — коса; хомо — курья; ортогунан — в среднем; көрдөрүү, тумук — показател; салайааччы, салайан илдэ сылдыааччы — руководитель; дьылда хаан — судья; эрэл — доверие; лоскуй мас — палка; болғомто — внимание; ыскайдааһын, уруу, тогу, бырағы — утечка; бэлэх — подарок; соруйан — норуоһуна; бизр кэмгэ — бизр бириэмэҕэ; кыйыр, хайыр таас — галька; кыһаллыбат, сэргэбэт — вниманиеты уурбат; утарылаһааччы — соперник; табыстаах — удобнай; таһым — уровень; тустаарынан — соответственно; күрэтэһи, күрэхтэһи, тургутуһуу — конкурс; дырык — занятие; айаннык — путешествие; кырдыгы булуу, быһаары, торумнаһы — уточни ғыныгы; барыллааһын — расчтетаны; көрүү — наименование; түмүк — результат; аһыһыгас, сэргэх — чуткай; түс өй-санаа — самосознание; техниканы ыгытааччы — водител; эбэтэр — или; көрөөччү — зритель; эрийи, ирдэбил — требование; көрүү-исти — бэрэбиэркэ; моһол — проблема; кэрэһилээһин, үгүнү бағары — желание; бизр көрүннэх — бизр типтээх; майғыһыныр — аналогичнай; сайылык — дача; үгэс, дьалтык — привычка; аны да, уонна да — ессө (еще); эстиэтэ — осечкалаата; хайаан дағаны — обязательно; сүннүнэн — в основном; барыллаан — в общем; сурутунан — документально; солбук — замена; оскуола оҕото — школьник; аттары — график; уу баһар массына — водовоз, вода; үүт таһар массына — молоковоз, молоко; туруктаах — возможнастаах; сығарыһы, хамсааһын, хончуу — толчок; тағы — вывозка, таскайдааһын; нөңүөлээн, туораан — чирээстээн; кэптэйэр, үллэр — расширение биэрэр, расширляданар; сөптөөһүнэн — наадалаағына; киһи айылыгыта — киһи экологията; долгууу — волнуйсу буолуу; туора, дьоодьо — кырыһа; ыстылар, кыһамматтылар — сорви ғыныһылар; идэ — специальность; дырык — профессия; уу сырыныта, суола — навигация; быһарыт — сыаналаабыт; үөрөһү бүтэригиттэр — выпускниктар; түгэн — событие; тэбиэри — собуоттанары, заводис буолуу; кэмигэр баттанан — успейдан; сөргүтүү, тилинэри — востанови ғыныгы; чөлүнэн хааллары — сохрани ғыныгы; тэрээһин, тэ-

рийи — мероприятие; билсипэт — сибээстэпэт; билсиһи — знакомство; ситиһи — достижение; төлүүр — оплачивайдыр; сағаланыгыта — начальста; үнсүү — жалоба; уураты — ликвидация; уларыттан тэрийи — переобразование, реорганизация; инникилээх — отдалаах; көрсүһүү — встреча; ситиһи — достижение; төлөпүнүнэн көпсөти — звонигыныгы; табылыбаттар — обходис буолбаттар; холбоһук — Союз; түнэ сон — дубленка; тарбах үтүлүк — перчатка; өһөс — куруубай; өрбөх — тирээпкэ; элбэх дьон — толпа; оноро сатаан, тупсарына сатаан — искусственно; сыстыганнаах — заразлаах; бизр идэлээрим, бизргүлэһир киһим — коллега; холбоһук — состав; үөрэхтээһин — образование; төлөөһүн — погашение; күүскүдэх — энергия; талы — быыбар; оһол — травма; дьиз тэрилэ — мебель; түннүк түөһэ — подоконник; кара буор — черномез; өтөх кийтэ — перенгой; биэрэннээһин, тэйгэннээһин — хачайданыгы; уураар, туруорар сир — поставка; хатаал — прыщик; атыылааһын, батары — реализация; лөппион, болтөйөн тахсы, ур — шишка; эрэйдэнэр, моһуогураар — страдальдыр; өбүгэлэрин батан, туях хатаран — наследуйдан; булуус — ледник, подвал; көннөрүү — поправка, коррекция; бэйни салайыныгы — самоуправление; эрэнэри — обещайдааһын; күрүлгэн — водопад, водовород; кэм-кэрдий — период; ситим — система; тиһилик — звено; үөрэнэр, сөп түбэхэр — привыкайдыр; урағас күөгүтэ — удочка; араас буруй онгоруу — уопсай преступность; тыһыһы — простудис буолуу; өйөөһүн, сэһэри — поддержка; мин барар, миннээх — навардаах; дырыктаныгы — занимайсы ғыныгы; эрэнэри — обещайдааһын; мунук — уголок; кызгэти, онгоруу — оформление; онгрон таһаары — производительность; кырбас — хоһуок (кусок); дьоур — талаан; ыйыккэрдий — задание, распоряжение; анаарар, сылыктыыр — толкуйдуур; ньыма — мизэт; улус дьоно — улус общественноһа; күрбэ — муоста; кураанах — сухой; дьон — нэһилиннээх; хайгал — поощрение; барыл — набросок; арыһы — открытие; тутулуу, тардылыгы — задержканыгы; уларыта тутуу — перестройка; ыраас суруйуу — чистописание; уматык — горючай; бүтэһигэ — бэстилизэй; бүтүн, чиргэл хаалбыт — сохранись буолбут; киһи аймах олорбут олоһу — цивилизация; үөрэнэ илик оҕо — дошкольник; ыйытыгы — бопшурос; кизп — шаблон; хоторос — плавок; кыах эбэтэр ис кыах — потенциал; уураах — постановление; көй салгы — атмосфера; мэнэ халаан — космос; харчы — мелочь; көмүскээһин — защита; игирэлэр — двойняшкалар; өлүөхсүт — покойник; өлөрүөхсүт — убийца; туһаайы — сыал; көрүү — осмотр; иити — заряд; көрдөрүү, түмүк — результат; холобур — пример. Онтон да атын бара тураар.

Элбэх-ағалга өйдөбүлэ туттулар тыллары саба быраған, сымсаган нууччалыгы бизр тыһынан этэн биһи эмиз элбэҕэ сүрдээх. Холобур: онкучах, онхой, хорую, иин, куоһа диэн тыллары «дыаама» (яма) дибит. Дьининэн эгин-элбэх өйдөбүллэргэ тус-туһунан туттуллаллар ээ. Ол курдук: сонун, дыкты, кэрэхсэлээх, муокастаах, алыптаах, кистэлэннээх, сэргэх, олуона, иһэ-истээх — интэриһинэй; кэмигэр, лоп курдук, сөрү-сөп, таба, табылыһна — орубуна (ровно); аахсалларыгар, табатык өйдүүлэригэр, сэнээрэллеригэр, умнубаттарыгар — учуоттууларыгар; көрдүүбүт, иэстибит, ирдибит — требуйдуубут; ыйааһыһнаах, түгэхтээх, ситистээх — сыаналаах; сыанаға тахан ыллааһын, үткүүлээһин, көпсөһин эбэтэр түрүбүлэттэн тыл этитэ — ыстытайдааһын; эмсэрэлээһин, очурга одустары, куһағанга табилли, ырыһыга ыларыгы — пострадайдааһын; болғомтолохтук истибит, бэлиэти көрбөт, аахайбат — замечайдаабат; холку, сымаһағас, айгы, нарыл — спокойнай; ордук кэскиллээҕэ, тахсыһылааға, барыстааға, ордук үчүгэй — саамай главанна; сылыктаан, өйдөөн-санаан, ытаран, ырығалаан, түөрэн, анааран, ырытан, оттомуран — толкуйдаан; сүрүннүү, үүннүү — тэһиниһэ, ыйыа-кэрдиз, сүбэлээ-амаһыа — направление биэри; кэрдиистээн, кэрчиктээн, кэмнээн, үллэрэн — поэтично; эмсэ, уйан,

намчы, чараас — нежнэй; киһини, сүөһүнү, кылы көрөр-харайар, арыаллыыр, кыһыныгыта бизсээр, арыаллыыр — ухаживайдыр; кизэри, үһүйүү, өйүгүү, чөлүгөр түһэри — настроддааһын; хатылаан, аны биирдэ, сөргүтэн — ессө араас (еще раз); буоларын курдук, мэлдьи, курууок — обычно; сыгытбатах, күүсуйбатах, аһыйбатах, ахтыбатах, сыттамматах, ымыйбатах, бүгүннү, субу-билиһини — сибизнэй; бултааһын, балыктааһын сағаланыгыта, окко кириги, бурдук хомуурун сағаланыгыта — сезон аһылыгыта, сезон сағаланыгыта; туттулубат тыл, хаалбыт тэрил, табылытыт быһыы — наадага суох тыл, тэрил, быһыы; билиэри бағары, ыйыталаһы — эмиз, интэриһиргээһин дэнэр; тағастааһын, астааһын — переработка; баһырдэ, сатыылаата, табылыһна, оһоллоотум — араанны буолла, подранок; элбэҕи хабар, улахан көзмөйдөөх, сабардамнаах — улахан объёмнаах; хааллары, бырағы, умна сатааһын — аккаастаны (отказат); бэлэмнээһин, биэри, хааччыһы — обеспечи ғыныгы; ыйааһын, ыарык, таастыган — дыаакыр (якорь); көкө, тардыах, күөгү, дэҕиз — күрүчүк, бағыр (багор); элбэх кыттааччылаах, кизгэ далааһыннаах, үрдүк таһымаах — улахан уровнемнаах уо. д. а. Эмиз элбэҕи булуохха сөп.

Сорох нууччалыгы сағара үөрэммит тылларытын этии курдук онордоххо эрэ сахалыгыта өйдөнөр. Холобур: «Этиллибитэ УЖЕ ыраатта» — «этиллибитэ ОЛОХ ыраатта». Оттуурга ырахан БАЛАҤЫАНЫҤА үөскээтэ — оттуурга ырахан буолла; барсы ылар ИННИТЭН; үөрэххэ туттары мангаһы ПОТОГА — мангаһы СУУРЭНЭ; улус УРОВЕНЫГАР — улус КЫАҤАР; биһиги делегациябыт САСТААБЫГАР — биһиги дэлгээссийэбитигэр; КЫЛАА-БЫНАЙА туһаға эрэ турдун — ДЬИНГЭНЭ туһаға эрэ турдун; СЫРОЙ суруйуу — МӨЛТӨХ суруйуу; ЧИСТО үлэ эрэ буолбатах — КУРУУК, МЭЛДЬИ, УРГУЛДЬУ үлэ эрэ буолбатах; УСПЕЙДААН бүтэриэмээри ғыныһым — КЭМИГЭР бүтэриэмээри ғыныһым; УСПЕЙДАА-БАТ буоллубут — КУОТТАРАР буоллубут; ОСОВЕНО улахан эбит — НАҤАА улахан эбит; ВЗАИМНО ВЫГОДНАЙ — ИККИЭМИТИГЭР БАРЫСТААХ; РАЗВОРОТТАА мөлтөх — ТЭНИЙЭН үлэлээбэтэр; экзаменга ДОПУСТИ ғынар — экссэмэнгэ КИЛЛЭРЭР; дэнгэтэн ДОПУС-КАЙДЫЫР — дэнгэтэн КӨНУЛЛУУР; кутталлаах ТЕНДЕНЦИЯ, БАЛАҤЫАНЫҤА тағыста — кутталлаах БЫҤЫЫ тағыста; СОСТААБА тугуй — ТУОХТАН хомуллары, онгочулары; бырдаххыт РАЗМЕРА улахан — бырдаххыт УЛАХАН БАҤАЙЫ; НЕПОСРЕДСТВЕННО толоруохха — ЭКЧИ, БУЛГУ толоруохха; ПОДВЕДИ ҤЫНЫА суоға — ТУҤЭН БИЭРИЭ суоға; ПРОСТА быһааран бистэ — БЫҤА быһааран бистэ; ПРОСТО миһан барда — МЭНЭЭК ылан барда; ПРАКТИЧЕСКИ кыаллар суол — СУННЬУНЭН кыаллар суол; ПРИМЕРНО эттэххэ — БАРЫЛЛААН эттэххэ; үлэтэ суох БЭЛЭЭССИ буола сылдыр — үлэтэ суох БУК-КУЛЛА сылдыр; МЕХАНИЗМЫН көрө иликпин — ТУГУН-ХАННЫҤЫН көрө иликпит; ПРОГРАММНАЙ үлөлэр — ТОСХОЛЛОМУТ үлөлэр; РЕНТАБЕЛЬНАЙ буолуохтаах — НОЧООТО СУОХ буолуохтаах; СЕБЕСТОЙМОҤА суох — БЭЙЭБЭ ТУРАРЫН саппат; ПРАКТИЧЕСКИ ДОУОБАЙ — ДЬИНГЭНЭ ЧИРГЭЛ; туһааннаах СТРУКТУРАЛАР — туһааннаах САЛААЛАР; ПОСТОЯННАЙ комиссия — МЭЛДЬИ УЛЭЛИИР хамыһыһа; ЧЫЫСТА БАРЫТА сөп — БАРЫТА сөп; ПРИЕМ ОНОРДО — АНААН КӨРУЭТЭ (көрсүһүү онордо); ВСТРЕЧА онордулар — КӨРСУҤ УУ онордулар; ДО КОНЦА бүтэрэ иликпин — СИТЭ бүтэрэ иликпин; дьыала ВОЗБУДИСЬ БУОЛЛА — ДЬЫАЛА ТЭРИЛИННЭ; дьон МНЕНИ-ЕТА үчүгэй — дьон САНААТА, ТЫЛА үчүгэй; бу мизэстэ ЗАНЯТАЙ — бу олох КИҤИЛЭЭХ; олох АРА-АС БОПШУОСТАРЫН көрүөххэ — олох ЭНГИН ОНКУЛЛАРЫН көрүөххэ; улус ПРОГРАММА-ТЫН иһинэн — улус ДЬАҤА-ТЫН иһинэн; ФАКТИЧЕСКИ үөрэммэтэх — сүгүн ТУПТЭЭН үөрэммэтэх; БИРИЭМЭТЭ кэллээҕэ дии — КЭМЭ-КЭРДИИТЭ кэллээҕэ дии;

Дьарааһын МААРКАП.
(Салгыта бэчээттэнэ)

«Горизонт» турист кулуубун 20 сыла

САҢА САБАХТАРЫ АРЫЙАН

1980-1981 үөрэх сылыгар 1 Хомуस्ताах орто оскуолатыгар Аммантан физигынан үлэли Дьячковский Иван Ионович дьин эдэр учуутал кэлбитэ. Бэйэтин идэтинэн физика куруһуогун салайарга аһаҕа. Оһуо элбэх уол интэриэһиргээн сылдьарын сотору кэмнэн оскуола салалтута, төрөппүттэр өйдөөн көрбүтүт. Иван Ионович студены сылдьан хайыһарынан «хаардаах десант» сылдьалларын, розовой чайка дьин баар буолуохтаабын, ону хайдах көрдүөххэ сөбүн көпсөйөр эбит этэ.

Саас хайыһарынан походтарга барар инниттэн күһүн хаар түһээтин кытта эрчиллиилэрин сағалаабыттар. Фотокружок үлээлэн бары хаартыскага түһэрэри, онгоруу сағалаабыттар. Бастакы хардыһыларын 1981 с. олунньу бүтүүттөн сағалаабыттар. Партизан музейыгар, Таастаахха, Суоттута сылдьыбыттар. Оттон сааскы каникулга Саһыл-Сыһыга биэр нэдиэлэлээх походка барбыттар. Маршруттары эрдэттэн онгостон, таңас-сап, анал форма тэринэн, хайыһардыгар, инники оғолор атлаас лэнтэлэргэ «Хомуस्ताах - Саһыл-Сыһы» дьин сурунан, транспараннаах, кыһыл былаахтаах үөрүүдээхтик атаарылан сүрдээх өрө көтөүллүүдээхтик атаммыттар. Кыргыттар эмиэ барбыттар. Этэннэ сылдьан, элбэи билэн көрөн, үөрөн-көтөн кэпсээн бөлөөх биэр нэдиэлэлэн кэлбиттэрэ, отчуоттуур конференция онорбуттар. Үчүгэйдик, туһалаахтык сылдьыбыттарынан төрөппүттэр, учууталлар бары астымыппыт. Эһиһилгэр аны

Чөркөөххө 480-чак айаннаан тиийбиттэрэ. Музейи көрөн улаханник сөхпүттэрин көпсө эбиттэрэ. «Горизонт» кулууп маннайгы хардыһылар итинник сағалаамыттар.

Иван Ионович кэнниттэн эстафетаны физкультура учуутала А.П. Ушницкай ылан үгөһи салдабыта. 1983 с. 1 Хомуस्ताах-Төхтүр, 1984 с. 1

Хомуस्ताах-2 Хомуस्ताах-Суотту-Тулагы-Кангалас, 1985 с. 1 Хомуस्ताах-Бэттэ-Найахы-Кэптэни, 1986 с. 1 Хомуस्ताах-Сунтаар-Элгэи маршруттарынан ырдара ыраатан испитэ.

1984 с. куруһуогу Е.К. Прокопьев салайбыта. «Поиск», «Лесничество», кыраайы үөрэтэр, юнаттар, КИД «Глобус» дьин салаалар эбиллэн үлэ кэһээн барбыта.

Экскурсиялар салдааналлар. Өлүөнэ остуолбаларыгар сайын бара сылдьаллар. Кини бөлөмттөтүн тардар улахан экскурсия Элгэиһигэ айылда музейыгар буолбута, оғолор үөрэхтэригэр элбэи туһамыттар. 3500 экспонаттаах музейи көрөн кэлэн кыраайы үөрэтэр үлэлэрин өссө ылсан салдаабыттар.

1988 с. кулуубу А.Е. Винокуров салайар. Үлэ сүннэ уларытбакка, эдэр туристар спортивнай ориентированиега бөлөмттөтүн ууран араас таһымнаах республикатаағы күрэхтэһилэргэ кыттан үксүн бириэстээх миэстэ тиксэллэр. Казахстанга ыттыллыбыт «Бурабай-94» күрэхтэһиһигэ Николаев Юра 2-с миэстэ, Омск куоракка «Кубок Сибири-94» ориентированиега 2-с миэстэ буолбута, Красноярскайга «Кубок Сибири-95» Харитонов Игнат финалга киирбитэ. Оттон Куличкина Вера бэйэтин ситиһилэрин туһунан маньык кэспир: «1993 с. республика сүүмэрдэммит хамаандатыгар киирэр чыска тиксэн икки сыл Сибири араас куораттарыгар күрэхтэһилэргэ кыттыбытым. 1993 с. - Каменск-Уральскайга уонна Екатеринбургга, эһиһилгэр Новосибирск-Омск-Москва-Санкт-Петербург-Екатеринбург-Каменск-Уральск-

Челябинск-Новосибирск маршруттар улахан күрэхтэһиһигэ кыттыбыппын кэһэ тутта саньыбын».

Сыллата буолар республикатаағы күрэхтэһилэргэ миэстэлэспит оғолор араас нағарадаларга тиксэллэр. 1998 с. Кремль Саға дьыллаағы елкатыгар сылдьыбыттар Ощепкова Ньургуйаана, Сивцева Саһа, Посельскай Леонид. «Океан» лаадырга сыһаньылар: 1996 с. - Ощепкова Ньургуйаана, Иванова Людмила, Дьячковская Эльвира, 1997 с. - Ядрев Петя, Солдатов Дьулус, Сивцев Рейман. Саһа сирин президентскай елкатыгар 1995 с. Жиркова Соһа, Баишев Дьулус, 2001 с. Куличкина Аһа сырыттылар. 1988-2001 сс. республикага чемпионнаатылар: Николаев Юра, Иванова Людмила, Ощепкова Ньургуйаана - үс төғүл, Винокуров Андрей, Сивцев Рейман, Солдатов Дьулус, Тимофеева Наташа, Куличкина Альбина, Посельскай Леонид. Хамаанда сыһын аайы 2-3 миэстэни ылар.

Кэһиһи үс сыла улууска «Кэһкэмэ» дьин туристическай сыһынар комплекс тутуларынан сибээстээн үлэ улахан өттө ол хайыһынан баран эрэр. База тутулар сирин, Кэһкэмэ үрэйи байдаларан устан картағын онордулар.

Сыл аайы Пионерия күнүгэр биһиги оскуолабытыгар туризм күнэ ытыллар.

«Горизонт» кулуупка 20 сыл устата 400-чэкэ оғо дьарыктанан эт-хаан өттүнэн сайыннылар, тулуурдаах буоларга үөрөннүлэр, элбэх сирдэргэ сылдьан республикабыт историяғын үөрэттилер, биллилээх дьоннору көрсөн кинилэр кэһ тылларын истэн сүтүрүйдүлэр. Кулуупка сылдьыбыт кэһ туттар дьоннорбут: Г.Г. Левин - СГУ преподавателэ, филологическай наука кандидата, Н.С. Тимофеев - «АПРОСА» компания үлэһитэ, В.Ю. Соловьев - Намнаағы алмааһы кырыһыйлыр завод директоры, В.Г. Жирков - «Сага-Таас» филиал директоры, А.П. Атласов - ТХ министрствотын сүтүрүү специалиһа, А.М. Дьяконов - СГУ преподавателэ, Е.Н. Жиркова - 1 Хомуस्ताах оскуолатын психолога, В.Куличкина - СГУ БГФ 4 курсун студентката, Н. Ощепкова - СГУ РОЯШ студентката, Харитонов Игнат - ЯПУ-1 студена. Сиргэ дьэри сүтүрүйэн туран

улахан махталбытын тиэрдэбит И.И. Дьячковскайга-Кыталык Уйбаанга, аан дойдуга аатырбыт ориентолога, Е.К. Прокопьевка - Москваағы экономическай институт проректорыгар, А.П. Ушницкайга - «Аһа оғолоро» фонда стипендиатыгар, М.И. Свинобоевка - Үөдэи администрацияғын баһылығын солбуйааччытыгар. Бағарабыт «Горизонт» билиһни салайааччытыгар, айылда харыстабылын министрствотын «Экологическай туризм» номинацияга стипендиатыгар А.Е. Винокуровка кулууп үлэгэ салдарыгар уғаараат кыһамнығын ууларыгар, өссө да республикага, улууска аатырдыгар.

«Горизонт» итиллээччилэрэ, төрөппүттэр санаа атастаһаллар.

Г.Г. Левин, СГУ преподавателэ: ««Горизонт» туристическай кулууп ситиһилэрин туһунан истэ-билэ сылдьабын. Кэһин улаханник сайдыбыт, күһүрбүт, республикага биллэр буолбут. Мин «Горизонт» сағаланьытыгар сылдьыбытым. Ол сағалаа переходтар, күрэхтэһилэр буолаллар. Олус эйэлээхтик сылдьыбыт. «Горизонт» дьарыктамытым олохпор көмөлөөх буолла. 1995-1998 сс. психологическай экспедициялары тэрийэн салайааччы быһытынан үлэһилэр улаханник туһалаата. Кэһиһи «Горизонтан» палатка, эрэһинэ тыу уларсар буолбуппун. Үбүлүйүнэн эвэрдэлибин».

А.М. Дьяконов - СГУ саһа тылыгар преподавателэ: «8-с кылаастан куруһуокка сылдьыбытым. Араас күрэхтэһилэргэ кыра, улахан дьэбэки субуота, өрөбүл аайы кыттан иһэрибит. Оннук уһун, дьаһыардаах, сылаалаах эрчиллимускулдуу кэһиттэн республикага күүстээх хамаандалар кэһэлэригэр киириппит. Туризмга сылдьыбытым үлэбэр сүрдээх көмөлөөх буолла. Университетка биһыргы руническай суруктары көрдүүргэ экспедициялар тэриллэллэр, уһун, эрэйдээх маршруттар буолаллар.

Бэйыл бэйэм салайааччы быһытынан студеннары кытта Өлүөхүмэҕэ Марха, Намьна үрэхтэри чинчийэр научнай экспедицияга бараары сылдьабын».

А.Е. Охлопков - рабочай: «Оскуолага үөрэнэ сылдьан «Горизонтга» эт-хаан эрчиллигин барыһын олус үчүгэйдик саньыбын. Олиһин билигин уолбун Васяны 6-с кылаастан ыла «Горизонтга» сырытыннаран эрэбин. Дьарыктанарын сөбүлүүр, күрэхтэһилэргэ куһағана суохтук кыттар. Бэйэм нэһиликкэ, улууска ыттыллар күрэхтэһилэргэ, сүүрүүгэ кыттыбын».

Р.И. Сивцев - төрөппүт: «Мин оғолорум «Горизонт» сылдьаллар. Мин бэйэм спорду сөбүлүүр буолан бу дьарыктарын олох утарбаппын. Ситиһиллэрэ үчүгэй. Рейман рес-

публика чемпиона буолбута, Саһаа Кремль елкатыгар сылдьар путевканы нағарадалаамыта. Биһиги дьэи кэргэн үбүлүйдэринэн «Горизонтнары» эвэрдэлибит».

Мария, Степан Куличкиннар - төрөппүттэр: «Биһиги икки кыһыт «Горизонтга» бағаран туран сылдьаллар. Вера республика сүүмэрдэммит хамаандатыгар киирэн улахан күрэхтэһилэргэ кыттыбыта. Аһабыт эмиэ республика чемпионката. Оғолорбут ситиһилэриттэн үөрөбит. «Горизонт» 20 сыһынан эвэрдэлибит. Өссө үрдүк ситиһилэри бағарабыт. Салайааччы Андрей Егорович - оғолор уонна төрөппүттэр убаастыыр учууталлар, оғолорбутун киниэхэ эрэнэн ханнык бағар күрэхтэһиһигэ, экскурсияга ытабыт».

Е. НЕУСТРОЕВА, педагогическай үлэ ветерана

Дьэи кэргэн Аан дойдутаағы күнэ ДЬЭИ КЭРГЭН КҮНҮН БЭЛИЭТЭЭТИБИТ

Ааспыт субуотага Үөдэйгэ Аан дойдутаағы дьэи кэргэн күнүгэр аналаах биэчери төрөппүт комитетэ тэрийэн ытта.

Төһө да тыһыны, тыаллаах буоллар, бырааһынныктыгы сүрэхтэн кииргэтир кылууп иһэ төрөппүттэринэн толору.

Төрөппүт комитетин сылаағы үлэти, инники соругун туһунан комитет председателэ З.П. Дьячковскай биллиһинэрда.

«Төрөппүт комитетта бу үөрэх сылыгар үлэтин 7 хайыһынан ытта. Төрөппүт комитетин чилиэһинэрэ бириди хайыһынан үлэстэспиттэр. Спортивнай хайыһа сал. Т.Д. Яковлев элбэх өрүттээх үлэни ыттыт. Ол курдук кылаас сүбэлэрин икки ардыларыгар волейболга күрэхтэһи 90-тан таһса төрөппүтү хабаң 3 күн барбыт. Начальнай кылаастар төрөппүттэрэ «Атам, ийэм уонна мин — доруобай дьэи кэргэн» дьин күрэхтэһиллэрэ, кылаастар истэригэр дуобакка бастың дуобатчыт дьин бириис иһин ода.

Учебнай сектор кылаастар үөрэхтэрин биллиһилэригэр, хаачыстыба үрдээһинигэр, төрөппүттэр уроуктарга сылдьыларыгар бөлөмтө уурбут.

Аты хайыһылар эмиэ бэйэлэрин үлэлэрин сөптөөхтүк ыттыттар. Улахан бөлөмтө чөл олобу туһууга урууллубут.

Комитет кылаас төрөппүттэрин сүбэлэригэр тирэҕирбит.

Өрүн иитиһигэ төрөппүт оруолун үрдэтэр, иитэр үлэбэ төрөппүттэр утумнаахтык үлэһиллэрин ситиһэр инниттэн, үөрэх дьыла сағаланьытыгар кылаас төрөппүттэрин сүбэлэрин конкурса биллиһилэн, усулуобуйата оғоһулан тирэҕилибитэ. Конкурс усулуобуйатыгар: былаан, дневник, төрөппүттэр ыттыллар

үлэлэргэ активностара, ағалар кыттылары, оғолору кытары биридиһилэн үлэ, кылаас билиитин хаачыстыбата, спортивнай күрэхтэһилэргэ, «Уран тарбахтаах төрөппүттэр» быыстапкаларыгар кыттылары, чөл олобу туһууга былааннаах үлэ, күһүн, саас дэриэбинэ патриулааһыны кылаас төрөппүттэринэн ыттыты.

Үөрэх дьыла бүтүүтүгэр төрөппүт комитетта мустан олонор, сүбэлэр былааннарын, дневниктерин, отчуоттарын көрөн түмүгү таһаарда.

I миэстэни - 105 б. Т.Н. Афанасьева, А.Б. Бережнева, С.Н. Иванова састааптаах төрөппүт сүбэлээх, М.М. Эверстова учууталлаах I «а» кылаас ылла.

II миэстэни - 2 кылаас: 99 б. М.Н. Новгородова, М.Э. Ядреева, Р.И. Свинобоева састааптаах төрөппүт сүбэтэ, Т.М. Федотова учууталлаах 4 «а» кыл.

99 б. Н.В. Колесова, Е.П. Зырянова, Е.К. Яковлева төрөппүт сүбэлээх, Н.Е. Зырянова учууталлаах 8 «а» кыл.

III миэстэни - 97 б. Е.И. Яковлева, Г.В. Ядреева, Л.В. Кириллина төрөппүт сүбэлээх, А.Е. Готовцева учууталлаах 4 «б» кыл ыттылар.

Кыайылаахтары чыстээн дипломнары, бириестэри туттардылар.

Бастаабыт кылаастар сылаағы үлэлэрин 10 мүн. иһигэр араас форманан көмүскэтилер.

Кинилэр отчуоттарын истэн олонор бу төрөппүттэр бастыахтарынан да бастаабыттар эбит дьин түмүккэ кэлэһин. Онтон көрдөххө бу кылаастар сүбэлэрэ сылы быһа учууталларын кытта былааннаахтык араас кылаас чаастарын, утренниктары, интэриэһинэй

көрсүһүлэри, тематическай биэчэрдэри, спортивнай күрэхтэһиллэри, аһымал операцияларын ыттыттар, ол үлэлэрин хаһ бириди сценарийдарын, фотомонтажтары, оғолор үлэлэрин ағалан көрдөрөн муһтубут дьону астынардылар.

Төрөппүт комитетта кыһамнылаах дьэи кэргэни таһаарда. Кинилэринэн буолдулар: Лена Васильевна, Семен Афанасьевич Кириллинэр, Туйра Николаевна, Афанасий Иванович Афанасьевтар уонна Анна Васильевна, Устин Петрович Софроновтар. Махтал сурук, бириестэр туттарылыһылар.

Оғолорун иитиһин утумнаахтык дьарыктанар, сылы быһа араас үлэни ытар ағаларынан Е.Д. Яковлев, А.Ю. Саввин, В.С. Бочкарев, А.Н. Гуляев ааттанан махтал сурук, бириис туттулар. Ону тэнэ I ийэ махтал сурук, бириестэр хаһаайынарынан буолдулар.

Учууталлар Л.Ю. Яковлева (3 «а» кыл), Н.Е. Зырянова (8 «а» кыл) төрөппүт сүбэтин кытта ыкса үлэлээн, кинилэр үлэлэрин үчүгэйдик илээн-сағалаан ыттыттар болэһтэнэ.

Нэһилик дьаһалтата бастын үлэлээх төрөппүт комитетин чилиэһинэрин З.П. Дьячковскай, А.М. Макарова, Т.Д. Яковлев, А.Д. Рожина, актыбынай ағаны Н.П. Петровы үрдүктүк сыаналаан махтал суругунан, бочуотнай грамотанан, бириһинэн нағарадалаата.

Биэчэргэ кэлбит төрөппүттэри кылаас сүбэлэрэ араас ооньуулары ыттан сэргэхситтилер.

Төрөппүттэр, кылаас сүбэлэрин дневниктерин былааннарын, отчуоттарын, уран тарбахтаах төрөппүттэр быыстапкаларын көрдүлэр.

Араас сибэки расадаларын, ийэлэр минниһегэ астарын атылаһан, үөрөн-көтөн тарҕастылар.

В. САВВИНА, оскуола социальнай педагога

Чугдаарар чуорааннар ОҢОНУ КЭРЭБЭ УГУЙАБЫТ

Затон ситэтэ суох орто оскуолатыгар муус устар 20 күнүгэр оскуола иһинээҕи методхолбоһуктар үлэлэрин түмүктэтилер. Бу күн хаһа аһаҕас уроуктар, методическай аағылар буолдулар. Олортон М.Н. Сивцева 7-с кылааска саһа литературатыгар ыттыт уруога үрдүк таһымнаахтык барда. Аһаҕас уроук оғо-аймах тапталаах суруйааччыга Тимофей Егорович Сметанин «Егор Чэриин» кэһэһинигэр ананна.

Учуутал оғолортон чуолкай, чин эһиэһтэри биэрэллэригэр, кэһсиллэригэр сыһын туруорда. Сағаланьытын курдук уроук бүтүүтэ барыта ол хайыһынан барда. Оғолор бэйэлэрин санааларын чуолкайдаан кэһэһтилэр, эһиэһтэтилер, сценка туруордулар. Ол кэһи уруогу өссө чигэтэн биэрэр, олоду кытта сибээһин сылтан Т. Сметанин кыһа Татьяна Тимофеевна Сметанина уонна биэрэ төрөбүт балта Екатерина Егоровна Сметанина кэһэн уруокка сырыттылар, күндү ыттыты буолдулар. Татьяна Тимофеевна ағатын айымныларынан, кинилэрин туһунан ахтыгы онордо, көрдөрдө. Екатерина Егоровна бэйэтэ суруйбут хоһоонорун ағалан иһитиннэрда. Истэ олороммун Т. Сметанин солбуйар, туйағын хатар дьондордоох эбит дьин үөрэ санаатым. Бу уроук ити курдук үрдүк таһымнаахтык түмүктэнэ.

Т.Е. Сметанин Аҕа дойду Улуу сэриитин кыттылааҕа. Сэрииттэн баһыран кэлэн 28 саһыгар өлбүтэ. Кини суруйуулары сүрдүк тыһынаахтар, эйэбэс юмордаахтар, көрдүк сылаахтар. Кини айымнылар оғолору кэһи кэрэхсиргэ, үчүгэйгэ дуулуһарга, төрөбүт тылы, айылданы таптыырга, билэргэ үөрэтэллэр. Ол курдук оғолор

сөбүлүүр айымныларынан «Мэхэ-элэчээн булчут», «Куоска олонхото», «Күөрэҕэй», «Егор Чэриин» буолаллар. Нуучча оскуолатыгар саһа тыһын үрэтэн-чинэһтэн оғолор бэйэлэрин төрөбүт тылларын биллэлэригэр сөптөөх усулуобуйа, дэһиттэр специалистер баар буолбуттарыттан үөрэбин.

Муус устар ыйга саһа тыһын уонна литературатын нэдиэлэтин күнүгэр анаан оскуола үрдүнэн хоһоон уонна кэһэһэн суруйууга күрэхтэһи буолла. Күрэхтэһини учуутал М.Н. Сивцева тэрийэн ытта. Оғолор олус актыбынайдык кыттылар. Хоһооннор, кэһэһэн уопсай сыаналаһа турдулар. Учууталлар, төхүлэһиттэр, оғолор ааған, дьүүлэһэн үөрэнээччилэр талааннарынан олус үрдүлэр, астыһылар. Уопсайа 30-ча оғо айымныта сыаналанна. Кинилэр үксүн ийэ, сайын, айылда, төрөбүт дойду, бастакы учуутал туһунан хоһооннору суруйдулар. Бастакы миэстэни икки оғо ылла: 6-с кылаас үөрэнээччигэ Николаева Аһа таптыыр, ахтар бөһүөлөгүн уонна сандал саһы хоһуйан, 7-с кылаас үөрэнээччигэ Павел Баишев ийэ нарын тапталын суохтаан, ахтан ийэни бары куруук аһынын, харыстаан, көмөлөһүн уонна кинини куруук өйдөөг дьин тыллардаах хоһоонунан. Аһахтыт кини эрэ барыта долгуһар хоһооннорун суруйан сөхтөрдө. Күрэхтэһиһигэ кыттыбыт оғолоро барыларыгар оскуола администрацияга бириис туттарда, икки бастакы миэстэни ыттыт оғолор сыаналаах бөлөһүнэн нағарадаланылар.

Ф. ПРОТОДЬЯКОНОВА, педагогическай үлэ ветерана, СР чорэһин туйгуна

Доруобуйа баар-күндү баай ДОРУОБУЙАБЫТ— БЭЙЭБИТ ИЛИБИТИГЭР

Сааскы ырааһырды туһунан улуус баһылыгы 02.05.2001 с. 160 №-дээх дьаһалгар олоһуран Хатырыкка кулун тутар 1 күнүттэн ыам ыйын 1 күнүгэр диэри сааскы ырааһырды икки ыйдаах месьянига биллэриллибитэ. Баһылы солбуһааччыга М. Заровниева председателлээх 7 киһилээх штаб тэриллибитэ, үлэ былаана оһоһуллубута.

Санитарнай ырааһырды түөлбөлөрүн тэрилиннэ, «Ыраас түөлбө», «Бастыг тиэргэн» конкурстары ытыгы туһунан түөлбө салайааччыта Ядрихинская О.Г. биллэрибитэ. Балыһа (сэб. Гермогенова А.О.) сыстыганнаах ырыһылартан харыстаныһа өйдөтөр-сэрэтэр үлэни хас биридди ыалынан кэрийдэн ыыппыта, листик ырыһы аналиһын хомуйууну, сэлликэ учуокка турар дьонтон сит аналһын хомуйууну балыһа үлэһиттэр ыыппытара.

Уонсай дьыллар, тэригдэлэр кыһыгыг бөхтөрүн, туалеттарын муус устар 5 күнүгэр диэри ыраастаммытара.

Олохтоох ВТС ырааһырды хаамытын нэһилиэнньэ биллэрэн турар. Урукку сыллардааҕар уратыта диэн А. Аммосов аатынан орто оскуола иһинэн (дир. Я.Е. Корякина) экологической месьянига былаан быһытынан барбыта. Оһо оһолор араас үлэлэри ыыппыттарыттан дьон ордук Слепцов Артур уонна Парникова Елена олохтоох ВТС, 179 ыалы түөлбөлөрүнэн бэрэбиэркэлээбиттэрин бэлэстээтилэр, самай ыраас түөлбөнүн «Чааньыктааһы» буолла, кирдээх, эбэтэр типовой туалета, помой дьаамалара суох хас да түөлбө сэмэлэннэ. Ойбон ыраастааһыныгар «Билии» түөлбө олохтоохторо субуотуньуктаабыттара.

Бу экологической ыйы түмүктүү семинарга үөрэнэччилэр маньык этиилэри киллэрдилэр: уу ылар сиригэр турар хотоннору, туалеттары көһөрөн атын сиргэ тутуу; үрэх, күөл кытыгытын мастан ыраастааһын; иһэр ууну баһар сири, сөгүөлүүр миэстэни туһунан оһоруу, анал бэлэстэри туруоруу. Ити үлэлэри ыам ыйын 25 күнүгэр диэри

өссө биир рейдэ оһорон биридиэлээн ыалынан кэпсэтэн түмүктүөхтээхтэр.

Бэйдиэ сылдыар ыттары өлөрүүгө үлэ мөлөхтүк ытылыһына, ол курдук, 149 ыт учуокка турарыттан бэйдиэ сылдыар 12 ыт өлөрүлүннэ. Түбүгэ, Маймаҕа фелдшер суох, ол иһин санитарнай-профилактической үлэни Хатырыктааһы участковой балыһа үлэһиттэре ыталлар. Ол курдук, быйыл элбэхтик Түбүгэ, Маймаҕа араас массыналары көрдөһөн баран врачтар А. Гермогенова уонна Г. Уварова улахан дьону, оһолору көрөн кэллилэр. Вакциноатор М. Прокопьева 87 оһо манту, 8 оһо БЦЖ, корь, паротит ырыһылары утары прививкалары оһордо, лаборант В. Дьяконова хаан, ийик, листик аналиһын араас көрүгүн оһордо.

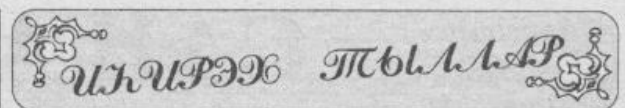
Льистик туһунан эттэххэ, балыктан сүһүрүү биһиги улууспугулар экологической проблемаҕа кубулуйан эрэр дьон санааҕа кэллим, ол курдук, детсад, оскуола оһолору, улахан дьон ыалдыаллар. Дьиз кэргэнгэ хасты да

киһи сутуллар. Онно эмтэнэргэ наһаа ыарахан сыаналаах эмп наада. Дозата киһи ыһааһынттан тутулукутаах, 60 кг ыһааһыннаах киһи 4 таблетканы иһэр, сыаната 420 солк., 90 кг ыһааһыннаах киһи 6 таблетканы иһэр, сыаната 630 солк. Аналистаан көрдөххө үксэ кыаммат дьон ыалдыаллар. Олиһин эмтэрин атыһыласпака тулалыыр эйгэбитин киртитэ сыдыаллар. Бу проблеманы удууспут дьаһалтата, доруобуйа харыстабылын упраалениета, аптека туох эрэ миэрэ ылан бу дьону босхо эмтэтэргэ кыһаналлара наада этэ.

Ас-үөл программаҕар олоһуран дьон нэһиликтэргэ үүт сыахтарыгар үүт туттаран үөрэн-көтөн күннээҕи харчылары булунар буолулар. Онно хас биридди үүт туттарааччы санитарнай киһискэтэ, ФЛГ, листик аналиһа, терапевт көңүлү ирдэнэр.

Санитарнай ырааһырды үлэтэ икки ыйынан мунурдаммат, бу үлэни биһиги төгүрүк сылы быһа былааннаахтык ытыһах тустаахпыт. Хас биридди киһи өйдүөхтээх-киһи доруобуйа, тулалыыр эйгэтин туртуга тус бэйэтигэр тутулукутаах.

А. КУЛИЧКИНА,
Хатырык участковой балыһатын эпидемиолог-камоһоһоччута

Күндүтүк саныыр уолбутун, ырааппытын, убайытын **НОВГОРДОВ НЬУРГУН АЛЕКСАНДРОВИЧЫ** 20 сааскын туолбуккунан итиитик-истинник эбэрдаллибит!

Баҕарабыт эйиэхэ чэгиэн-чэбдик доруобуйаны, үлэҕэр, олоххор ситиһиллэри, дьиз кэргэнгэр дьолу-соргуну!

Эбэрдэни кытта ийэн, аҕан, ырааттарын, балтыларын, кэргэни, оһолорун, аймактарын Новгородовтар, Лукавиттар

Бииргэ үөрэммит үлээннээхпитин **АРТУНОВ ВАЛЕРИЙ ПРОКОПЬЕВИЧЫ** үбүлүөйдээх күнүгүнэн итиитик-истинник эбэрдаллибит. 50 сааһын Эйиэхэ олоһун орто омурдана буолуохтун.

Баҕарабыт уҕараабат эрчими, аймах-билэ дьонго бөбө өйөбүл буолан, кырдыары-ыалдыары билбэккэ, өссө да уһунук үөрэ-көтө оһолортор. Халлаанын куруутун ыраас, күнүг чэмэлкэй буоллун, олоххун дьол-соргу арыллаатын!

1970 сыллаах биһгэ оскуоланы бүтэрбиттэрин

Убаастабыллаах коллегабытын **ВАРВАРА ЕГОРОВНА ЗЫРЯНОВАНЫ** үйэ аһардаах юбилейгынэн итиитик-истинник эбэрдаллибит!

Баҕарабыт кытаанах доруобуйаны, туох баар кэрэни, кэнчээри ыччаттарын ситиһиллэринэн, чугас дорутторун, оһолорун, сиэннэриг тапталаарынан угуттанан, сага үйэҕэ сагалыы сырдык санаалан. Дьоллоох буол!

Партизан детсадын коллектива

БИЛЭРИИЛЭР РЕКЛАМА

К СВЕДЕНИЮ ВЫПУСКНИКОВ И АБИТУРИЕНТОВ!
19 мая с.г. в здании центра образования в 10 ч. проводятся платные специальные курсы по математике для поступающих в ЯГСХА (проводит преподаватель ЯГСХА, кандидат математических наук, зав. каф. прикладной математики Попов Р.А.) и для поступающих в ЯПИ по специальности «Соц. педагогика» и «Психология» по профпригодности (проводит кандидат наук Прокопьева М.М.).
Место проведения: ЦО, ул. Ст. Платонова, 18.

Суһаллык 9 х 12 м. кээмэйдээх, 3 х 3 м. котельнайдаах, кырыһалаах, түнүк холоудаалаах, араамалаах дьиз көндөйүн атыһылыбыт. Сыаната кэпсэтии быһытынан.
Билсэр тел. 25-9-46.

Срочно продается сруб дома 9 х 12 м. с котельной 3 х 3 м. с крышей, колодами, рамами. Цена по договоренности.
Тел. 25-9-46.

Арбын нэһилиэтин «Чэнкириис» б/х ликвидацияҕа барарынан, иэстээх тэригдэлэр 2 ый иһинэн кэлэн аахсаргыгыгар,

Талтыыр аҕабыт, эһэбит	МОСКВИТИН Егор Николаевич ыарахан ыарыттан ыам ыйын 14 күнүгэр 51 сааһыгар олохтон туорабытынан бары аймактарытыгар, билэр дорутторбутугар дьиринник куруутунан туран иһитиннэрбит.
Кэргэнэ, кыргыттары, уола, кийиһтэ, күтүөттэрэ, сиэннэрэ	
Талтыыр ырааттым, убайыт	МОСКВИТИН Егор Николаевич ыарахан ыарыттан 51 сааһыгар өлбүтүнэн кийиһипитигэр, саҕасытыгар А.В. Дьяконова уонна оһолоругар дьирин кутурбаммытын тиздэбит. Эдһийэ, ырааттара, Павлодар, Алексеевтар дьиз кэргэттэрэ
Күндүтүк саныыр-чугас ыалбыт тапталаах аҕалара, эһэлэрэ	МОСКВИТИН Егор Николаевич ыарахан ыалдыан ыам ыйын 14 күнүгэр олохтон барбытынан дьирин кутурбаммытын тиздэбит. Намтан Ольга, Никита, Светлана Ядрихинскайдар дьиз кэргэттэрэ, Дьокуускайтан Саргылана, Коля дьиз кэргэттэрэ
Истинник саныыр биһгэ үөрэммит дьыгэбитигэр Москвитина Надежда Егоровна, уолугар, ийэтигэр, балтыларыгар, чугас дьонугар талтыыр аҕалара	МОСКВИТИН Егор Николаевич уһун ыарахан ыарыттан өлбүтүнэн дьирин кутурбаммытын тиздэбит. Биһгэ үөрэммит оһолоро, 1990 сыллаах выпуск
Саха Республикатын статистикаҕа комитетын Нам улууһунааһы бэрэстэбиитэллэрэ отдел урукку үлэһитэ	МОСКВИТИН Егор Николаевич уһун ыарахан ыарыттан өлбүтүнэн кэргэннигэр, оһолоругар, сиэннэригэр, бары чугас дьонноругар, аймактарыгар дьирин кутурбаммытын тиздэбит.
Агенство по Намскому улусу управления «Росгосстрах» по РС (Я) выражает глубокое соболезнование жене А.В. Москвитина, детям, внукам, родным и близким по поводу кончины после тяжелой болезни бывшего директора «Росгосстрах-Аргыс»	МОСКВИТИНА Егора Николаевича.
ИМНС үлэһиттэрин коллектива, профкома	МОСКВИТИН Егор Николаевич уһун ыарахан ыарыттан өлбүтүнэн кэргэннигэр, оһолоругар дьирин кутурбаммытын тиздэбит.
Хатырык нэһилиэтин олохтоох дьаһалтата, общественнона уонна ветераннар сэмилэтэ Павлова Сарра Николаевна, Афанасий Николаевич Москвитинга биһгэ төрөбүт убайдара, ырааттара	МОСКВИТИН Егор Николаевич ыарахан ыарыттан өлбүтүнэн дьирин кутурбаммытын тиздэбит.
Нам улууһун үөрэтин управлениета, профкома «Кэнчээри» оһо саадын психолога Москвитина Анна Егоровна тапталаах аҕата	МОСКВИТИН Егор Николаевич ыалдыан өлбүтүнэн дьирин кутурбаммытын тиздэбит.
Чугас ыалбытыгар А.В. Москвитина, кыргыттарыгар, күтүөттэригэр, сиэннэригэр талтыыр кэргэнэ, аҕалара, эһэлэрэ	МОСКВИТИН Егор Николаевич уһун ыарахан ыарыттан бу ый 14 күнүгэр өлбүтүнэн дьирин кутурбаммытын биллэрибит.
Чугас ыалларгыт	
Биһгэ үлэһиттэр коллегабытыгар Павлова Сарра Николаевна киһи талтыыр ыраатта	МОСКВИТИН Егор Николаевич уһун ыарахан ыарыттан өлбүтүнэн дьирин кутурбаммытын тиздэбит. Пенсионнай фонда коллектива, профкома

БИЛИНИГИ КЭМНЭ ЭПИЭТТИИР ХАҢЫАТ

Петр Иванович ЕВСЕЕВ, үлэ тыһыл, спорт ветерана, Алпааны олохтооһо:
- Мин улуус харыһатын төрүт ааҕааччытабын, ылыгырттан сурттарабан. Сааһырдым да буоллар, ааҕарынан мунурдаммакка, быйыл бэйэм үс ыстатыйаны «Энсиэлигэ» суруйдум. Бу хаһыаттан киһи улууска туох буоларын, сонуннары билэ оһорор. Сыл аайы сонуна элбээн, ис-тас көрүнгэ тупсан иһэр. «Энсиэли»- билиниги кэмнэ эпиптэтиир хаһыат.

ИДЬУО ИҢИТИННЭРЭР

07.05.01 с. «Быйан» АО гарааһыттан «Волга» массынтан биллэбэт дьоннор «Сони» автомагнитоланы уорбуттарыгар бэрэбиэркэ ытыһылар.
11.05.01 с. Кыһыл Дэриэбинэ ыам ыйын 10 күнүгэр биллэбэт дьоннор итирик сылдыаннар Нам селотуттан сылдыар П-ны кырбаатылар.
12.05.01 с. «Гермес» маҕаһын таһыттан Нам селотун олохтооһо граждандка Д. «Аист» велосипедын уордулар.
07.05.01 с.1 Хомустаахха ыам ыйын 6 күнүттэн 7 күнэ үүнэр түүнүгэр И.гражданин Москвич-2140 39-40 ЯКР №-дээх массынатын уордулар.
08.05.2-01 с. ыам 7 күнүттэн 8 күнэ үүнэр түүнүгэр 1 Хомустаахха орто оскуола остолобууйугар урусхал оһоһулуна уонна ас-үөл уорулуна.
08.05.01 с. Алпааныга 47 №-дээх дьиз таһыгар граждандка Я. өлүгэ көһүннэ, күһүнүн өлөрүү чинчитэ суох.
08.05.01 с. Хатырыкка ыам ыйын 7 күнүттэн 8 күнэ буолар түүнүгэр биллэбэт дьоннор М.К. Аммосов аатынан ТХПК бэкээринэтигэр кириэн 650 солк. уорбуттар.
Бу үһэс эгиллэбиттэргэ барыларыгар туһааннаах сулууспаларынан бэрэбиэркэ ытыһылар.
Итириктэһин иһин 28, кыра күлүгэнистэби иһин 11 киһи аҕаһыһына.
ГИБДД линиятынан 40 бортокуол толорулуна, о.и. 6-тата итирик киһиэхэ, ыстарааптыр миэстэҕэ 6 массына турорулуна, суол быһылаана 1 бэлэстэннэ.
ДНД дьуһуурустубатыгар Нам селотун дьаһалтатыттан массыналаах 1 киһи, «Энсиэли» редакциятыттан массыната суох 1 киһи эрэ кытыһылар, атыттар тахсыбаттылар.

БИЛЭРИИЛЭР РЕКЛАМА

Хамааттаҕа икки хостоох гааһынан оттулар квартира атыһыланар. Билсэр телефон 26-3-82.
Считает недействительным утерянный паспорт серии V-СН № 547637, выданный Намским РОВД 8 декабря 1993 г. на имя Хюютановой Людмилы Михайловны.
Администрация Намского улуса и военный комиссариат приглашают всех жителей улуса принять участие в торжественных проводах граждан, жителей Намского улуса на военную службу - на День призвания.
Празднование состоится 18 мая 2001 года в 15 ч.00 м. в улусном центре культуры им. Шестакова.
Военный комиссар Намского улуса подполковник А. Еришов

МАХТАНАБЫТ

Мин муус устар 20 күнүгэр ыарахан туруктаах улуустары киһи балыһаҕа үтүө эмчиттэр илиилэригэр кириэн, олохтор, оһолорбор төннөн оһолоромун гинеколог Е.Н. Москвитина, хирург А.Н. Корнилова, анестезиолог К.Г. Москвитина махтаһым мунура суох.
Махтаһабын мин туспар сүүрбүт-көпүт фельдшер А.П. Мартынова, лаборатория уонна гинекология, хирургия реанимация отделениеларын үлэһиттэригэр, сиэстэрэлэр: М.Д. Колмогорова, Вера уонна Октяга, кэргэмэр Витяга, түүннэри кэлэн хаан бэрэбит Нам донордарыгар, биһр дойдулаахтарбар: А.А. Корнилова, П.П. Степанова, В.Р. Николаева, көмө-тирэх буолбут эдһийдэрбэр Любага, Шурага, ыалларбар Елена, Клара Афанасьевна Дмитриеваларга.
Эһиэхэ хас бириддигитигэр чэгиэн доруобуйаны, дьиз кэргэнитигэр дьолу-соргуну баҕарабыт!
Махтаһы кытта С.К. Винокурова, Партизан

Уважаемые руководители государственных и фермерских хозяйств

КХ «ВЕК» и фирма «Лентим» собирает пакет заявок на поставку сельскохозяйственной техники по низким ценам, существующим в республике. Будут учтены все ваши условия. Опыт работы у нас на рынке России и СНГ шесть лет. Срок поставки в течение 30 дней.
МТЗ-82 УК, трактор Д-234 4х4, колесный, большая кабина — 300.000 руб.
МТЗ-112 ТС, мини-трактор 12 л.с. двигатель чешский, два ведущих моста (2500х950х1120), дифферн., в комплекте плуг, орудия, борона — 95.000 руб.
ДТ-75 ДС4, трактор гусеничный (Волгоград), А-41 95 л.с. — 375.000 руб.
ДТ-75 МЛС4, трактор гусеничный (Павлодар), А-41 95 л.с. — 380.000 руб.
ЛТЗ-60 АВ, трактор сельскохозяйственный Д-65 М1Л, 4х4, колесный, 60 л.с. — 215.000 руб.
Т-30.69, трактор 4х2, воздушный, колесный, 30 л.с. — 170.000 руб.
СШ-25, улучшенный вариант самоходного шасси Т-16 — 165.000 руб.
БУР, до 3-х метров, на базе МТЗ — 520.000 руб.
ДЗ-133, погрузчик фронтальный, МТЗ-82, с отвалом, погрузочный ковш-0,38 куб. м., высота погрузки - 2,5 м. — 390.000 руб.
Обращаться по адресу: ул. Чайковского, 28 кв. 19, тел./факс 26-02-14, 26-56-78 или УСХ Намского улуса

РЕДАКТОРЫ СОЛБ. Г.К.ЭВЕРСТОВ ОТДЕЛАР: информация, сурук, төрүт культура, иллюстрация уонна реклама (секретариат) — 21496; бухгалтерия — 21332; факс — 21332; «НАМ» ТРК — 21632; редакционной издательской система — 21141	Төрүтүн таһаарааччылар: СР Правительствота, Нам улууһун дьаһалтата, редакция коллектива. Маастабай информация средстволарын туһунан РФ Сокуоннарын тутуһууну хонтуроллуур уонна регистрациалыыр РФ бэчээккэ Госкомитетын СР региональной управлениетыгар регистрациаламмыт нүмэрэ — Я 0085. Сурукка ааккытын-суолугутун, үлэһитин, дьизит аадырыһын чопчу ыйын. Редакцияракирибит суруктар төннөрүлүбэттэр. Автор этэрэ хаһыат санаатынын мэлдьи биһр буолбат.	Талыһына уонна таһыһына «Энсиэли» хаһыат редакционной-издательской систематыгар. Хаһыат Дьокуускайга «Сахаполиграфиздат» НИПК бэчээттэннэ, Орджоникидзе ул. 38. Формата А3. Кээмэйэ 1,0 бэчээт. лиис. Индексэ — 54889. Тираһа — 2603 Бэчээккэ илии баттанна —12:00 ч. 16.05.2001 Сахаһын №-рэ — 55
--	---	---